

درست و نادرست در آموزش قرآن

برنامه‌ی درسی قرآن در مدرسه‌ها پیوسته مورد نقد جامعه‌ی قرآنی قرار دارد، به طوری که برخی از فعالان قرآنی از نحوه‌ی آموزش‌های قرآن در مدرسه گلایه‌مندند و مقصر ناکارآمدی و تربیت قرآنی نیافتن جامعه را مدرسه می‌دانند. اما مسئولان آموزش و پرورش معتقدند، وظیفه‌ی آموزش و پرورش، آموزش تخصصی قرآن نیست. این نظام باید طبق رویکردها و مبانی اسناد بالادستی به «تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن» بپردازد تا همه‌ی دانش‌آموزان بتوانند از این حق آموزش به صورت یکسان بهره ببرند.

کتاب درسی را، حتی یک بار هم، کامل و به دقت نخوانده‌اند!

وظیفه‌ی آموزش و پرورش ایجاد زمینه‌ی مناسب برای کسب حداقل سواد قرآنی همه‌ی دانش‌آموزان است. سه سند بالادستی، یعنی سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و نیز برنامه‌ی درسی ملی، بر تحقق فرهنگ و سواد قرآنی تأکید دارند، یعنی هدف اصلی آموزش و پرورش تحقق سواد قرآنی در دانش‌آموزان است. منظور از سواد قرآنی، کسب حداقل دانش و مهارت پایه از آموزش قرآن است که هر شهروند مسلمان ایرانی باید دارا باشد. به زبان عامیانه، به کف یادگیری قرآن، سواد قرآنی گفته می‌شود.

سواد قرآنی چهار رکن دارد: «کسب مهارت خواندن»، اولین و مهم‌ترین رکن است. خواندن قرآن در مدرسه به معنای قرائت قرآن با رعایت فنون چهارگانه‌ی «تجوید، صوت و لحن، وقف و ابتدا» نیست، بلکه منظور فقط صحیح‌خوانی آیات است.

بنابراین، آموزش‌های تخصصی قرآن جزو برنامه‌ی درسی قرآن و نیز

متخصص آن را تدریس کنند؛
- هدف اصلی این درس تنها علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به قرآن کریم است؛

- هدف از آموزش قرآن آموزش حفظ و قرائت برخی سوره‌های کتاب درسی است؛

- هدف از آموزش قرآن آموزش حفظ پیام‌های قرآنی کتاب درسی است؛

- آموزش روخوانی قرآن در واقع آموزش قواعد روخوانی قرآن است؛

- آموزش روخوانی قرآن کریم به روش شنیداری مورد تأکید است؛
- تربیت حافظان قرآن منظور است.

این برداشت‌های غلط و دخالت‌های غیرکارشناسانه، با اسناد بالادستی نظام آموزش و پرورش و نیز اهداف مصوب شورای عالی آموزش و پرورش و همچنین راهنمای برنامه‌ی درسی آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی که در مقدمه‌ی کتاب‌های درسی آموزش قرآن به وضوح به آن‌ها اشاره شده است، تناسبی ندارد. متأسفانه اغلب معلمان، مقدمه‌ی

همواره مهم‌ترین چالش و تهدید در درس قرآن بدفهمی اهداف این درس بوده و هست. میزان یادگیری و انس دانش‌آموزان با قرآن، دقیقاً به اندازه‌ی فهم صحیح معلم و مدرسه از آموزش قرآن بستگی دارد. تصور جامعه‌ی قرآنی از آموزش قرآن در مدرسه‌ها، آموزش‌های تخصصی قرآن است، در صورتی که وظیفه‌ی اصلی آموزش و پرورش در آموزش قرآن، تحقق سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری و اهداف سند تحول بنیادین، و نیز سند برنامه‌ی درسی ملی است.

وجود برخی باورهای غلط درباره‌ی مبانی و روش‌های آموزش و تدریس قرآن در دوره‌ی ابتدایی و نیز اجرای ناقص و نبود نظارت بر برنامه‌های درسی و اعمال سلیقه‌های متعدد در مدرسه‌ها مشکلات عدیده‌ای را باعث شده است، که از آن میان حداقل می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تلقی اینکه درس قرآن یک درس تخصصی است و باید معلمان

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های دانش آموزی

به صورت ماهنامه و نه شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

رشد کودک برای دانش آموزان پیش دبستانی و پایه اول دوره آموزش ابتدایی

رشد نوجوان برای دانش آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره آموزش ابتدایی

رشد دانش آموز برای دانش آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم دوره آموزش ابتدایی

مجله‌های دانش آموزی

به صورت ماهنامه و هشت شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

رشد نوجوان برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه اول

رشد نوجوان برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه اول

رشد جوان برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه دوم

مجله‌های بزرگسال عمومی

به صورت ماهنامه و هشت شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

◆ رشد آموزش ابتدایی ◆ رشد تکنولوژی آموزشی

◆ رشد مدرسه فردا ◆ رشد معلم

مجله‌های بزرگسال تخصصی:

به صورت فصلنامه و سه شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

- ◆ رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی ◆ رشد آموزش زبان و ادب فارسی
- ◆ رشد آموزش هنر ◆ رشد آموزش مشاور مدرسه ◆ رشد آموزش تربیت بدنی
- ◆ رشد آموزش علوم اجتماعی ◆ رشد آموزش تاریخ ◆ رشد آموزش جغرافیا
- ◆ رشد آموزش زبان‌های خارجی ◆ رشد آموزش ریاضی ◆ رشد آموزش فیزیک
- ◆ رشد آموزش شیمی ◆ رشد آموزش زیست‌شناسی ◆ رشد مدیریت مدرسه
- ◆ رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش ◆ رشد آموزش پیش دبستانی
- ◆ رشد آموزش برهان متوسطه دوم

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی، برای معلمان، مدیران، مربیان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانش‌جویان دانشگاه فرهنگیان و کارشناسان گروه‌های آموزشی و... تهیه و منتشر می‌شود.

◆ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶.

◆ تلفن و نمابر: ۰۲۱ - ۸۸۳۰۱۴۷۸

◆ وبگاه: www.roshdmag.ir

فعالیت‌های قرآنی مدرسه نیست. این تصور که در مدرسه باید هنر قرائت یا حفظ قرآن کریم آموزش داده شود، صحیح نیست، چرا که اغلب دانش‌آموزان برای فراگیری این فنون استعداد، علاقه و پشتکار لازم را ندارند و در اسناد بالا دستی هم به این موارد اشاره نشده است.

توجه به آموزش‌های تخصصی قرآن در مدرسه، تزییع حقوق اکثریت دانش‌آموزان خواهد بود. با توجه به اینکه آموزش و پرورش یک حق عمومی است، تمامی شاگردان به یک اندازه از آموزش قرآن سهم دارند و اگر ما به آموزش‌های تخصصی قرائت، تجوید و سایر هنرهای قرآنی توجه کنیم، مجبوریم اعتبارات و نیروی انسانی فراوانی را در این قسمت متمرکز کنیم و در نتیجه از اهداف اصلی باز می‌مانیم.

طبق نظریه‌های روان‌شناسی تربیتی، هوش‌های چندگانه‌ی یادگیری و همچنین موضوع توجه به تفاوت‌های فردی، تمامی فراگیرندگان توانایی رسیدن به جایگاه هنری قرائت و حفظ قرآن کریم را ندارند. بنابراین، اگر ما در آموزش و پرورش به آموزش‌های خاص تأکید کنیم، سرخوردگی بسیاری از دانش‌آموزان و چه بسا اعتراض خانواده‌های آن‌ها را در پی خواهیم داشت و این امر به نفع نظام تعلیم و تربیت و آموزش قرآن نیست. برای یادگیری هر هنری دارا بودن حداقل سه مؤلفه ضروری است: استعداد، انگیزه و پشتکار. اگر کسی استعداد حافظ یا قاری شدن را نداشته باشد، یعنی اصطلاحاً هوش موسیقایی و یا هوش فضایی نداشته باشد، هر چقدر هم ما در این باره هزینه کنیم، غیر از اتلاف سرمایه‌های مادی و معنوی و نیروی انسانی، و تحمیل فشار بر دانش‌آموز، نتیجه‌ی دیگری نخواهیم گرفت.